

Реформування програми НАТО «Партнерство заради миру» як результат трансформації Альянсу: виклики та можливості для України

Брежнєва Тетяна Вікторівна,
кандидат історичних наук

Партнерство є невід'ємною складовою НАТО у галузі політики безпеки, інструментом для досягнення цілей НАТО. З 1991 р. НАТО розроблено різні види партнерських відносин, які є частиною широкого підходу до забезпечення безпеки. Спочатку цілі країн-партнерів були різними, їх кількість постійно змінювалася, що змінювало й характер партнерства. Процес розвитку відносин з НАТО ускладнювався проблемами всередині партнерства і внутрішніми трансформаційними процесами в Альянсі. Отже, недовіра певних інструментів партнерства, різноманітність цілей і країн-партнерів, розширення участі партнерів у трансформаційних процесах НАТО спричиняють необхідність реформування партнерських відносин взагалі, й партнерства в межах програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ) зокрема. Основними критеріями такого реформування є ефективність, функціональність та керуваність.

Тридцять країн, що були запрошені, й з часом підписали Рамковий документ програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ) мали різні цілі. Умовно їх можна поділити на 3 групи.

- У статті розглянуто відносини країн з НАТО в межах програм партнерства. Проаналізовано дієвість інструментів партнерства, різноманітність цілей і країн-партнерів, розширення участі партнерів у трансформаційних процесах НАТО. На основі даного аналізу зроблено висновок щодо необхідності реформування партнерських відносин. Визначено основні критеріями такого реформування. Запропоновано оптимальний шлях та підходи до реформування.

Ключові слова: НАТО, партнерство, Програма НАТО «Партнерство заради миру», План дій заради членства, Рада євроатлантичного партнерства, Індивідуальний план дій партнерства.

- В статье рассмотрены отношения стран с НАТО в рамках программ партнерства. Проанализировано действенность инструментов партнерства, разнообразие целей и стран-участников, расширение участия партнеров в процессе трансформации НАТО. На основании данного анализа сделан вывод о необходимости реформирования партнерских отношений. Определены основные критерии такого реформирования. Предложены оптимальные пути достижения и подходы к реформированию.

Ключевые слова: НАТО, партнерство, Программа НАТО «Партнерство ради мира», План действий во имя членства, Совет евроатлантического партнерства, Индивидуальный план действий партнерства.

- The article considered relationship NATO with countries in partnership framework. The effectualness of instruments of the partnership, variety of goals and partners, enlargement of participation in NATO's transformation are examined. On the base of this analyze, came to the conclusion about necessity of reformation NATO's partnership. The basis criterions of reformation. The approaches to reformation are offered and optimal direction of realization.

Keywords: NATO, partnership, Program NATO «Partnership for Peace», membership Action Plan, Council of Euro-Atlantic partnership, Individual Partnership Action Plan.

Перша група – країни, що стали партнерами, але бачили в партнерстві тільки перехідний період до отримання членства.

Друга група – країни, які не мали кінцевою метою отримання членства з будь-яких причин (не бачать у цьому потреби як нейтральні країни, категорично проти членства, але обстоюють мирний розвиток відносин з НАТО та співробітництво в окремих сферах тощо).

Третя група – країни, які не мали чітко визначеної кінцевої мети членства, тобто сприймали партнерські стосунки як процес поглиблення відносин і співробітництво з НАТО.

Першу групу також можна умовно поділити на підгрупи, досвід участі яких у програмі ПЗМ яскраво виявляє еволюцію партнерства взагалі. *Перша підгрупа* – це країни Польща, Угорщина, Чехія, які досить швидко набули членства в НАТО (із стратегічних міркувань), досвід їх участі в ПЗМ сприяв започаткуванню Плану дій заради членства і введення періоду «кандидатства». Розширення території безпеки є важливим, але найсуттєвішим для Альянсу є все ж таки спроможність країн-членів здійснювати досягнення основних цілей НАТО, що існували на той час.

Друга підгрупа – країни так званої «другої хвилі» розширення, які протягом 6 років виконували План дій заради членства і мали офіційний статус кандидатів у члени НАТО. Зазначені країни продовжували брати участь у програмі ПЗМ, що було зумовлено не тільки внутрішнім розвитком цих країн і прогресом у здійсненні необхідних реформ, але й змінами ситуації в сфері безпеки, появою нових викликів та загроз. Відповідно розвитку ситуації трансформувалося й НАТО. З 1999 р. ПЗМ значно вдосконалено. До виконання Індивідуальних програм партнерства (ІПП) і Процесу планування та оцінки сил (ППОС) додалися ще Концепція оперативної спроможності, розробка Політико-військових рамок, Навчально-освітня програма підвищення кваліфікації ПЗМ. Крім того, ППОС значно наближено до процесу планування в НАТО. Ідею партнерства офіційно внесено до Стратегічної концепції Альянсу.

Третя підгрупа країн – Албанія, Македонія, Хорватія до квітня 2008 р. залишалися країнами-партнерами НАТО і виконували ПДЧ. Однак, на саміті НАТО в Бухаресті вони отримали запрошення.

Отже, в першій групі залишилися тільки дві країни, які в будь-якій формі заявляли про бажання отримати членство в НАТО – Україна та Грузія. Решта країн-партнерів – а їх 21 – офіційно таких намірів не висловлювали. Проаналізувавши виступи посадовців НАТО та балканських країн, можна зробити припущення, що у майбутньому до НАТО приєднаються Сербія, Монтенегро, Боснія та Герцеговина.

У майбутньому партнерство в рамках програми НАТО ПЗМ складатиметься з країн, які основною метою таких відносин вважають виключно співробітництво, без намірів набуття через програми партнерства рівня, необхідного для набуття членства. Такі країни обирають власні засоби забезпечення національної безпеки, участь в інших організаціях, нейтралітет тощо. Партнерство з Альянсом, як і співробітництво з іншими міжнародними організаціями, є для них лише складовою політики безпеки.

Якщо критерій цільової спрямованості щодо партнерських відносин з НАТО (з точки зору країн-партнерів) взяти за основу, вищевикладений висновок підтверджується і основними цілями країн-партнерів НАТО, які беруть участь в інших програмах партнерства (не ПЗМ). Наприклад, країни Середземноморського Діалогу (СД) або Стамбульської ініціативи співробітництва (СІС) не прагнуть членства в НАТО. Основною метою таких країн є діалог та співпраця. Крім того, для цих програм запозичена більшість інструментів ПЗМ, але на них не поширюються можливість Інтенсифікованого діалогу щодо членства та ПДЧ.

Успіх політики партнерства НАТО викликав значну зацікавленість у віддалених країнах, які сьогодні шукають встановлення тісніших контактів і співробітництва з Альянсом. Це, так звані, «контактні» країни, такі як Японія, Австралія, Нова Зеландія, Пакистан, навіть Китай. Тобто партнерство і сьогодні має чітко окреслений регіональний вимір.

Однак, такий інтерес зумовлений не тільки і не стільки бажанням співробітництва з НАТО в рамках партнерства, скільки розвитком ситуації у галузі міжнародної безпеки, яка набуває глобального характеру. Однією з причин такої є широкомасштабна трансформація НАТО.

Процес розвитку програм партнерства і відповідне поглиблення відносин країн-партнерів з НАТО поступово призводять до підвищення рівня інтеграції країн-партнерів у структури НАТО, що спричиняє дедалі інтенсивнішу участь у процесі трансформації Альянсу. Такі процеси відбуваються завдяки участі країн-партнерів у операціях під проводом НАТО, а також у заходах,

спрямованих на безпосередню трансформацію Альянсу. Такими заходами стали Празькі зобов'язання щодо обороноспроможності, Сили реагування НАТО, Структурні трансформації тощо.

Участь країн-партнерів у операціях під проводом НАТО і, особливо, значний внесок партнерів, по-перше, штучнопроводять подвійний рівень партнерства – країни-партнери « користувачі » і « постачальники » безпеки; по –друге, посилюють політичну складову такої участі – бажання і необхідність брати участь у прийнятті рішень.

За час, що минув, партнерські відносини розвивалися, розширювалися й, безумовно, значною мірою забезпечили безпеку не тільки на євроатлантичному просторі, але й у світовому вимірі. Однак, у таких відносинах виникла низка проблем, вирішення яких сьогодні є необхідним:

- негнучкість у рамках партнерства, заснованому на географічному поділі;
- відсутність можливостей для самодиференціації;
- відсутність справжнього регіонального співробітництва;
- імовірно, недієздатної Ради євроатлантичного партнерства;
- управлінські недоліки і невідповідності.

Всі зазначені проблеми є внутрішніми. Але, крім того, є ще зовнішні проблеми, спричинені різницею в інтересах існуючих та потенційних партнерів, що не сприяє зміцненню співробітництва. Зовнішні критерії потребують перегрупування партнерів за напрямками:

- *географічний*: групи країн об'єднані у єдині регіональні утворення;
- *функціональний*, що класифікує країни відповідно до їх можливостей і їхньою політичною готовністю до співробітництва з Альянсом;
- *ціннісно-орієнтований підхід*, заснований на демократичному державному управлінні (*good governance*).

Отже, партнерство НАТО має низку фундаментальних проблем, що свідчить про необхідність його оновлення. Система партнерства НАТО стає некерованою, оскільки рамки механізмів, створених НАТО за останні 15 років, є занадто жорсткими. Незважаючи на те, що механізми партнерства ґрунтуються на принципі

самодиференціації, більшість їх пов'язано з географічним розташуванням. Держави перебувають у партнерських відносинах залежно від їх географічного місцезнаходження, що допомагає НАТО виконувати його основні завдання.

Існуючі структури не вбачають різниці між країнами, що є « постачальниками » безпеки і тими, що є її « користувачами ». Крім того, чинні механізми не сприяють гнучкості та диференціації між країнами, які активно фінансують механізми партнерства (як-от, Західна п'ятірка: Ірландія, Швеція, Фінляндія, Австрія, Швейцарія) і тими, хто отримує гроші за допомогою різноманітних Трастових фондів і Робочих програм. Регіональний підхід, на якому і сьогодні ґрунтується політика НАТО щодо партнерства, має у собі небезпеку фрагментації, оскільки партнери у межах відповідних регіонів мають дедалі менше спільного з точки зору їх політичних, фінансових і воєнних ресурсів.

Результати ПЗМ, СД та СІС нижчі за оптимальні, оскільки ці програми не стимулюють регіональні організації серед партнерів, які могли б зробити значний внесок у регіональну стабільність і безпеку. Країни не бажають співпрацювати одна з одною у сфері безпеки та оборони, більшість із них не проводять реформи поза воєнною і політичною сферами. Але і регіональне співробітництво між країнами, і всеосяжні реформи є основною частиною натовського визначення партнерства та очікувань НАТО від своїх партнерів.

Наступна проблема стосується цілей партнерських відносин. Не завжди зрозумілими є цілі єдиного партнерства. Іноді у спостерігачів складається враження, що НАТО прагне партнерства тільки « заради себе »¹. У минулому таке твердження стосувалося країн Середземноморського діалогу, але після другої « хвилі » розширення – і країн ПЗМ.

Основним недоліком ПЗМ є недієздатність Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП). Не зважаючи на те, що засідання РЄАП проводяться кожного місяця на рівні послів, протягом останніх років РЄАП перетворилася на церемоніальний орган, не спроможний виконувати завдання,

¹ Christopher Bennett: «Building Effective Partnerships», in *NATO Review*, Autumn 2003 <http://www.nato.int/docu/review/2003/issue3/english/art1.html>.

покладені на нього у 1997 р.,² оскільки його учасники мають занадто різне коло інтересів, можливостей і обов'язків перед НАТО.

Відчутними також стали проблеми фінансування. Розвиток низки інструментів ПЗМ, поширення роботи в рамках СД та СІС означає, що ресурси Альянсу розподіляються більш–менш економно. Зважаючи на майбутнє партнерства НАТО, його рентабельність, можна припустити, що високовитратні реформи системи партнерства не матимуть консенсусу серед союзників НАТО.

Неефективність та непослідовність спостерігається в управлінні партнерством у межах структури НАТО. Немає центрального механізму координації в управлінні різноманітними заходами та програмами, які здійснюються в межах партнерських відносин НАТО. Крім того, немає центрального механізму оцінки. Керівна верхівка НАТО завелика – Оперативне командування НАТО, Командування з питань трансформації, Міжнародний Штаб та Міжнародний Військовий Штаб, Школа НАТО, Оборонний коледж НАТО, Підрозділ з публічної дипломатії. Виникає багато дублювання і тертя між країнами, а також між різними відділами і філіями, що беруть участь у реалізації партнерських програм. Все це свідчить про відсутність узгодженого і ефективного механізму управління. Інтереси існуючих, а також потенційних партнерів НАТО дуже різняться. Спробуємо умовно поділити країни за інтересами та цілями щодо НАТО:

- кандидати в члени НАТО (Адріатична трійка – Албанія, Македонія, Хорватія);
- висловлюють бажання щодо вступу (Україна, Грузія);
- поділяють плани НАТО, але не зацікавлені в членстві у ньому (Західна п'ятірка, контактні країни, Бразилія, Аргентина, Ізраїль);
- не зацікавлені у вступі, але зацікавлені у розширенні взаємодії з Альянсом (Росія, СД, СІС);
- країни, які ще працюють на етапі інституційного будівництва (Вірменія, Молдова, деякі члени СД);

² See Basic Document of the Euro–Atlantic Partnership Council, Sintra 30.05.1997, accessible under: <http://www.nato.int/docu/basicxtxt/b970530a.htm>. Para 5 states: «The Euro–Atlantic Partnership Council will meet, as required, in different formats: In plenary session to address political and security–related issues of common concern and to provide information as appropriate on activities with limited participation. In a limited format between the Alliance and open–ended groups of Partners to focus on functional matters or, on an ad hoc basis, on appropriate regional matters. In such cases, the other EAPC members will be kept informed about the results.»

- виявляють бажання у тісному співробітстві з Альянсом у конкретних питаннях, але не прагнуть членства (Швейцарія);

- зацікавлені тільки в політичних відносинах з НАТО (Китай, Пакистан);

- перебувають у процесі розвитку тісних контактів, але їх майбутня інституалізація відносин з Альянсом на даний момент залишається нечіткою (Афганістан, Ірак);

- відданість партнерству є сумнівною (Узбекистан, Білорусь).

ПЗМ після останнього раунду розширення є тому яскравим прикладом. Країни–партнери, що залишилися, дуже відрізняються одна від одної щодо безпеки, зацікавленості в ПЗМ, внутрішніх можливостях і багатьох інших питаннях.

Країни, які надають військові контингенти для участі в операціях під проводом НАТО, тобто є « постачальниками» безпеки, але не є партнерами НАТО. Це, так звані, контактні країни – Австралія, Південна Корея та Японія, які сьогодні мають найменший доступ до керівних органів НАТО, але все наполегливіше виявляють бажання брати участь у прийнятті рішень щодо операцій. Питання про глобальне партнерство неодноразово виносилося на порядок денний НАТО, але не було підтримане на останньому саміті НАТО в Ризі. Причиною такої ситуації виявилось неправильне сприйняття ідеї глобального партнерства. Більшість країн вважає, що НАТО намагається перебрати на себе роль світового поліцейського. Існують побоювання, що контактні країни у майбутньому не надаватимуть свої війська для операцій під егідою НАТО, якщо вони не братимуть участі у процесі прийняття рішень НАТО щодо таких операцій. Розкол партнерства НАТО, звичайно, негативно позначиться на відносинах партнерів з Північноатлантичним союзом.

У співробітстві Альянсу з Росією, Україною, Центральною Азією і Кавказом досить часто виникають проблеми підозрілого ставлення до відносин НАТО з регіональними сусідами.

Чомусь вважають, що Альянс віддає більшу перевагу своїм відносинам з сусідніми країнами. Така ситуація спостерігається у відносинах НАТО з Україною і Росією, з країнами СД і СІС³.

³ *Renewing* NATO's Partnerships: Towards a Coherent and Efficient Framework /C. Masala, K. Saardiluoma. – NATO Defense College. Research Branch. Rome, May 2006.

Реформувати партнерство пропонується за трьома підходами: регіональним, функціональним та змішаним. Обрання оптимального підходу уможливить досягнення головної мети партнерства – ефективності партнерських відносин.

1. Регіональний підхід. Раціоналізація

У межах чинних партнерських відносин вже існують особливі партнерства (Рада Росія–НАТО, особливе партнерство НАТО–Україна), оскільки самодиференціація є одним з основних принципів кожної програми партнерства. Крім того, п'ять країн працюють за індивідуальними планами дій партнерства (ІПДП) – Грузія, Азербайджан, Вірменія, Казахстан, Молдова. Масштаби і якість співробітництва вже засновані на індивідуальному рішенні кожного партнера. У ПРМ індивідуальні програми партнерства (ІПП) та індивідуальні плани дій партнерства (ІПДП) адаптовані до потреб партнерів. Росія і Україна мають свої партнерські структури. Різні партнерські зв'язки щодо регіонального розташування продовжуватимуть своє існування. РСАП розвиватиметься або як оцінний орган, членами якого є всі партнери, або як політична рада, склад якої залежить від предмету обговорення. Спеціальні партнерства зміцнюватимуть існуючі партнерські відносини і механізми.

Щодо розвитку особливих партнерств доцільно також провести структурні реформи у напрямі більш конкретного і погодженого організаційного застосування однакових інструментів і механізмів для всіх партнерських програм.

2. Функціональний підхід. Дієвість

Інший спосіб оновлення партнерства НАТО бачиться у створенні ряду тематичних форумів на основі практичного військового співробітництва, підготовки кадрів і освіти, а також політичного діалогу. За такого підходу предметні сфери охоплюватимуть, наприклад, сумісність і оперативне співробітництво, підготовку кадрів, освіту і політичний діалог.

На основі самодиференціації і залежно від політичної волі та військового потенціалу країни ухвалюватимуться рішення, у якому форумі вони хотіли б брати участь. НАТО потрібно підписати з цими партнерами рамковий документ за кожною окремою темою. У такому документі політичні критерії партнерства чітко окреслюватимуться, оскільки вони стосуватимуться прогресу через систему безперервної оцінки.

Країна, що відповідає всім критеріям, викладеним у цьому рамковому документі, матиме право (якщо вона того багатиме, та якщо члени НАТО погодяться) просуватися вперед у своєму співробітництві, брати участь у будь-якій функціональній галузі співробітництва з Альянсом. Така система політичних критеріїв забезпечуватиме прозорість функціональної моделі партнерства НАТО і дасть змогу країнам–партнерам переходити з одного форуму співробітництва на інший, бути ближчими до НАТО. У рамковому документі до функціонального кола мають також залучатися посилення на важливість демократичних цінностей як одного з основних принципів цього співробітництва, а також зобов'язання Альянсу надавати консультації з питань безпеки країнам, які не є членами НАТО, як це записано у пункті 8 Рамкового документу ПРМ.

Суто функціональний підхід означатиме готовність країни приєднатися до політичних і військових цілей НАТО, що викладені у Стратегічній концепції 1999 р., наступних аналогічних документах, а також свідчитиме про згоду надати певні військові сили для участі в операціях під егідою НАТО.

Крім того, деяким країнам–партнерам має надаватися можливість направляти підрозділи для участі в Силах реагування НАТО (СРН). Таким чином Концепція оперативного потенціалу для сприяння СРН застосовуватиметься і розвиватиметься й надалі⁴.

Навчання і освіта повинні стати одним з основних видів діяльності для Північноатлантичного союзу відповідно цієї моделі. Оскільки більшість партнерів не мають необхідного військового потенціалу для сертифікації сил СРН та не відповідають демократичним стандартам. Ресурси і відповідальність за навчання і освіту країн, що входять до певного форуму партнерства, потрібно буде перерозподілити і збільшити. Обидва стратегічних командування мають акцентувати увагу на навчанні та освіті зі Школою НАТО (на тактичному рівні освіти), Оборонним коледжем НАТО (з питань стратегічного рівня освіти), а також комітетом публічної дипломатії. Якби країни–члени НАТО були б готові витратити більше грошей на навчання і освіту, прибуток від цих інвестицій сприяв би створенню

⁴ NATO Partnership for Peace: Appendix D – Operational Capabilities Concept for NATO-led PfP Operations, accessible under: <http://www.nato.int/pfp/docu/d990615e.htm>.

більш стабільної й безпечної обстановки для Північноатлантичного союзу і його держав-членів. Надання допомоги іншим країнам у створенні додаткових збройних сил може сприяти довгостроковій перспективі більш рівномірному розподілу підтримки глобальної безпеки.

Функціональний підхід до партнерства дозволить зробити регіональний аспект партнерства НАТО другорядним, тому що майбутнє співробітництво концентруватиметься навколо проблемних галузей і відбуватиметься на основі самодиференціації. Регіональні партнерства для прийняття рішень варто замінити багатосторонніми зустрічами між ПАР і країнами, що належать до одного конкретного форуму (наприклад, ПАР + нечлени НАТО учасники СРН; ПАР + країни, які беруть участь у професійній підготовці й освіті; ПАР + країни, що беруть участь тільки в політичному діалозі тощо). Країни, що беруть участь у форматі ПАР + «форум» матимуть ширший доступ до планування і розробки політики «своїх» предметних галузей. РЕАП може перетворитися на щорічні наради на рівні міністрів, де ПАР і всі країни, що беруть участь у функціональних партнерських форумах, збиратимуться для обговорення політичних питань, пов'язаних з розвитком партнерства НАТО.

Однак, суто функціональний підхід до партнерства НАТО підірве плани регіональної трансформації. Дійсно, забезпечення регіональної стабільності на основі діалогу і партнерства може опинитися під загрозою, якщо НАТО матиме суто функціональний підхід до майбутнього партнерства, ігноруючи питання регіональної безпеки. Можна навіть припустити, щорегіональна динаміка може негативно позначитися на функціональній основі партнерства, якщо країни одного регіону опиняться в різних колах партнерства. За такої ситуації між такими країнами може виникнути регіональна ворожнеча, потенційно перешкоджаючи регіональному співробітництву в цілому.

Крім того, треба визнати, що деякі питання безпеки на Кавказі відрізняються від тих, що присутні в Центральній Азії, а також деякі питання безпеки в Середземномор'ї відрізняються від тих, що відбуваються у Перській затоці. Суто функціональний підхід, таким чином, не спроможний вирішувати ці питання разом з партнерами з одного регіону або субрегіону.

Ще однією ключовою проблемою у функціональному підході до партнерства є роль, яку відіграватимуть інші міжнародні й регіональні організації. НАТО надає великого значення своїм відносинам з цими організаціями^{5 1} тому вони мають бути в структурі партнерства НАТО. Якщо НАТО хоче розвивати і зміцнювати регіональне співробітництво між країнами-партнерами, отримати синергію між функціональним підходом до партнерства і розвитком співробітництва з іншими міжнародними і регіональними організаціями, вона повинна об'єднати функціональну модель з регіональною.

3. Змішаний підхід

У межах цього підходу передбачається доповнити функціональні рамки партнерства регіональними і організаційними. НАТО не слід усувати багатосторонні аспекти нинішнього партнерства, а, можливо, дещо обмежити їх, і тим самим зміцнити. І таке обмеження зберігатиме регіональну спрямованість партнерства НАТО, але в політично зорієнтованому вимірі. У майбутньому, у регіональних діалогах обговорюватимуться питання регіональної безпеки з нинішніми партнерами в різних існуючих партнерських структурах.

Друга мета багатостороннього аспекту – підтримка дискусійних форумів серед країн, які географічно належать до одного регіону, але, можливо, мають різні ступені співробітництва з НАТО. Отже, функціональний підхід спричинює потенційно негативні наслідки. Існує також необхідність проведення організаційної реформи в межах ПРМ і РСАП.

Тому пропонується скоротити кількість партнерів у межах ПРМ і РСАП: п'ять центральноазіатських і три закавказьких партнери поділити на дві підгрупи (НАТО – Центральна Азія і Кавказ – НАТО). Реформа регіонального підходу НАТО до партнерства відкриває дорогу для нових географічно орієнтованих партнерств. Такий змішаний підхід створення регіональних партнерських форумів для Чорного моря⁶ або в майбутньому для деяких інших регіонів, могли б логічно застосовуватися в географічному підході НАТО у нових партнерських відносинах.

⁵ See Jaap de Hoop Scheffer: *A New NATO*, Speech at the Norwegian Atlantic Committee, Oslo 3.03.2006, accessible under: <http://www.nato.int/docu/speech/2006/s060303a.htm>

⁶ R. D. Asmus, B. P. Jackson. *The Black Sea and the Frontiers of Freedom / Policy Review*. – June 2004. – <http://www.hoover.org/publications/policyreview/3437816.html>

У такому змішаному підході принцип самодиференціації відтворює не тільки функціональну, але і географічну моделі НАТО в рамках партнерства. Партнерським країнам потрібно надавати можливість, якщо вони того побажають, брати участь у заходах Альянсу тільки за регіональним принципом, без приналежності до одного з функціональних кіл. Країни, які виявляють бажання зробити це, все одно мають відповідати критеріям, викладеним у відповідному рамковому документі щодо функціонального форуму.

Застосування принципу самодиференціації надасть можливість НАТО зберегти або встановити контакти і діалог з «проблемними партнерами» за допомогою багатосторонніх форумів. Альянс таким чином зможе запропонувати можливість розширення членства в географічних рамках для країн, які мають важливе значення для регіональної безпеки і стабільності, але через їхній політичний режим, є «менш бажаними партнерами» у функціональних форумах.

Отже, НАТО матиме одне рамкове партнерство, яке складатиметься із трьох різних, але взаємозалежних аспектів – географічного, функціонального й організаційного. Принцип самодиференціації застосовуватиметься не тільки до функціональних моделей, але і для відносин між функціональними і географічними напрямками. Країни зможуть підтримувати контакти з НАТО через багатосторонній діалог у рамках форумів без зобов'язань співпрацювати з Альянсом у функціональному вимірі.

Триєдина структура партнерства сприятиме до сягненню цілей НАТО більш ефективно, ніж суто функціональний або індивідуальний підхід, оскільки сполучатиме переваги: наявність партнерів для загальних операцій (функціональні), підготовку партнерів для майбутнього військового співробітництва (функціональні), зміцнення співробітництва з міжнародними і неурядовими організаціями з метою забезпечення регіональної та глобальної безпеки (організаційні), обговорення питань регіональної безпеки з регіональними суб'єктами (географічні, організаційні), а також розвитку регіонального співробітництва (географічні, організаційні).

З огляду на те, що цілями НАТО є зміцнення стратегічного партнерства, безпеки на основі діалогу і співробітництва, підготовки партнерів для загальних операцій, взаємодії з партнерами в операціях,

триєдина структура партнерства сприятимуть Північноатлантичному союзу досягненню кожної з цих цілей ефективно і дієво, неризикуючи мати тертя і непорозуміння між різними партнерами. Але така партнерська структура може бути дієвою за умови, що обов'язки будуть чітко розподілені. Відповідний орган має контролювати співробітництво за різними напрямками у рамках партнерства, оцінювати прогрес або регрес у кожній із сфер діяльності, а також розробляти чіткі політичні вказівки щодо розвитку партнерських відносин.

Україна є яскравим прикладом для інших країн-партнерів, оскільки з 1997 р. розвиває з НАТО відносини особливого партнерства. Також в рамках такого партнерства Україна має структури співробітництва з НАТО і є єдиною країною, яка не є країною-кандидатом на вступ до Альянсу, але отримує підтримку цієї організації. Корисним для України в межах запропонованого реформування є функціональність. Партнерство в рамках функціональних форумів є ефективним, оскільки в таких форумах беруть участь тільки тематично зацікавлені країни. Наприклад, Україна бере участь у всіх операціях НАТО й сертифікації СРН. Співробітництво в рамках такого функціонального форуму є участь у процесі прийняття рішень в НАТО, принаймні щодо операцій.

Регіональний вимір також важливий для України, яка певний час намагається організувати співробітництво на регіональному рівні (Г'АМ, Спільного демократичного вибору, плани щодо врегулювання ситуації в Придністров'ї тощо), відсутність якого є однією з проблем партнерства. У разі поєднання регіонального і функціонального вимірів, Україна мала б змогу в рамках тематичного форуму зустрічатися з своїми регіональними сусідами, обговорювати й вирішувати регіональні проблеми, що сприяло б поліпшенню регіональних стосунків та партнерських стосунків у НАТО.

Таким чином, змішана модель, або триєдиний підхід, з одного боку, підвищує ефективність співпраці України в рамках програми ПЗМ, надає можливість оптимізувати роботу у певних напрямках, брати участь у процесі прийняття рішень стосовно конкретних тем. З іншого боку, Україна як особливий партнер може ділитися досвідом й надавати підтримку іншим країнам-партнерам, що є корисним для досягнення основної мети як партнерства, так і НАТО взагалі.